

رام - سیزدهم دی

شروین وکیلی

رام (روزشمار ایرانی معنادار) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادار برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنازوده‌ی امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی‌ای معنادار از سالگردِ رخدادهای معنادار تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

- تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
- محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.
- اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام برایم بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

سیزدهم دی

روز سیزدهم دی ماه سال ۱۲۴۸ شیرعلی خان در جنگ تیناه خان بر محمد اعظم خان پیروز شد.

روز شنبه سیزدهم دی ۱۲۸۶ مخالفان مشروطه که با رهبری چند مجتهد مشهور پایتخت - ملا عبدالله مازندرانی، شیخ علی یزدی و شیخ فضل الله نوری در میدان توپخانه گرد آمده بودند (تصویر بالا)، شعار دادند که « ما دین نبی خواهیم / مشروطه نمی خواهیم». یکی از سردسته‌های این جماعت که از لوطی‌های مشهور بود و نقیب‌السادات شیرازی نام داشت هم در همین روز در همین میدان یکی از جوانان مشروطه‌خواه را به دام انداخت و با قلمتراش چشمانش را از کاسه بیرون آورد. از سوی دیگر در همین روز مجتهدان بزرگ نجف در پاسخ به نامه‌ی سید محمد طباطبایی و سید عبدالله بهبهانی فتوا دادند که شیخ فضل الله نوریمفسد فی الارض است و به همین خاطر تصرفش در امور مسلمین حرام است.

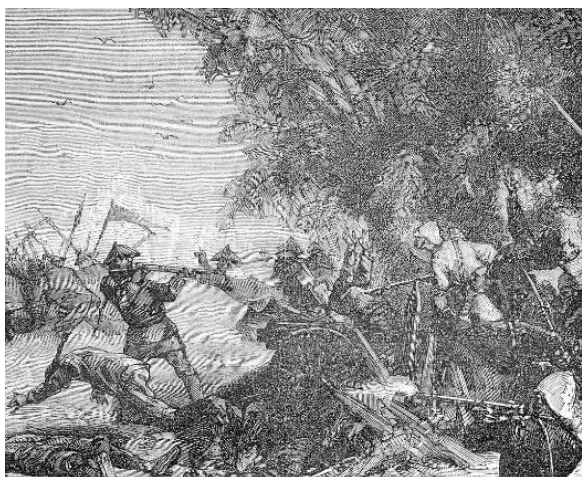
در همین روز به سال ۱۲۸۹ دولت سوئد برای همکاری در تاسیس ژاندارمری این اعلام آمادگی کرد.

یک سال بعد در ۱۲۹۰ زلزله‌ای به بزرگی ۷/۷ ریشتر آلمآتی مرکز قزاقستان را در هم کوبید و ۷۷۰ ساختمان که تقریباً کل بناهای این شهر بود را ویران ساخت و به مرگ ۴۵۲ تن منتهی شد. در ۱۲۹۳ موج تکاپوهای

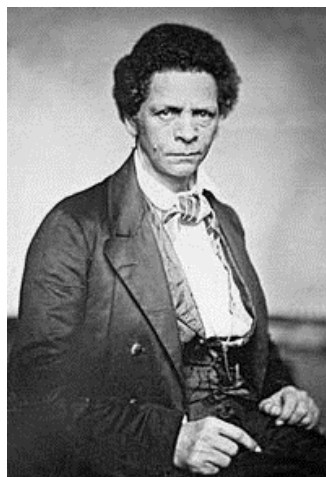
جنگ جهانی دوم به ایران هم کشید و قوای عثمانی پیشروی خود را به سمت شمال ایران آغاز کردند. در ۱۲۹۶ هم در اواخر همین جنگ صدراعظم آلمان رسماً به نماینده ایران در برلن ابلاغ نمود که قشون روسیه و عثمانی موظف شدند خاک ایران را ترک نمایند.

در سال ۱۲۹۸ در جریان امضای عهدنامه‌ی پاریس امیر فیصل اول که شاه تازه گماشته شده‌ی کشور نو تاسیس عراق بود، سندی را همراه با حیم وایتسمان امضا کرد و تاسیس دولت اسرائیل در قلمرو فلسطین را به رسمیت شمرد (تصویر زیر). در ۱۳۱۸ وزارت جنگ بریتانیا به ارتش هند دستور داد که لشگری را جهت اعزام و استقرار احتمالی در تاسیسات شرکت نفت انگلیس و ایران در خلیج فارس آماده سازد، و این مقدمه‌ی حمله به ایران در دو سال بعد بود.

نبرد نوئی بوپ

جوزف جنکینز روبرتز

توکوگاوا یوشی نوبو

در تاریخ سیاسی جهان سیزدهم دی ماه با چند رخداد گره خورده است. در سال ۱۲۲۷ جوزف جنکینز

روبرتز رئیس جمهور لیبریا شد، در ۱۲۴۷ با استیلائی نظام امپراتوری بر ژاپن به فرمان میجی سامان شوگونی

توکوگاوا منحل شد، و آخرین دارنده‌ی لقب شوگونی که توکوگاوا یوشی نوبو بود از این مقام خلع شد. در

۱۲۶۴ در نبرد نوئی بوپ دو هزار سپاهی فرانسوی که با سلاح آتشین مجهز بودند بر دوازده هزار سپاهی

چینی غلبه کردند و موقعیت خود را در دژی استوار ساختند.

در سال ۱۲۹۰ درگیری مسلحانه در شرق لندن دو کشته به جا گذاشت که انقلابیونی از اهالی لاتویا

بودند. این ماجرا به بحرانی سیاسی منتهی شد، چون یکی از طرفهای درگیری وینستون چرچیل بود که در آن

هنگام وزارت کشور انگلستان را بر عهده داشت. در ۱۳۰۴ بنیتو موسولینی اعلام کرد که به عنوان دیکتاتور

قدرت را در ایتالیا به دست گرفته است، و در ۱۳۱۱ هندوراس حکومت نظامی اعلام کرد تا از شورش

کارگران صنعت موز که بیکار شده بودند جلوگیری کند. در ۱۳۳۸ هم آلاسکا به صورت چهل و نهمین ایالت

به کشور آمریکا پیوست و دو سال بعد در ۱۳۴۰ دولت آمریکا روابط خود را با کوبا قطع کرد چون اموال شرکتهای آمریکایی در این سرزمین ملی و مصادره شده بود.

در ۱۳۶۹ مانوئل اورتگا رهبر پیشین نیکاراگوئه تسلیم قوای آمریکایی شد، در ۱۳۷۲ یلتسین و بوش

در مسکو دومین عهدنامه‌ی محدودسازی سلاحهای هسته‌ای را امضا کردند، و در ۱۳۷۳ بیش از هفت میلیون

تن از کسانی که زیر ستم آپارتاید قرار داشتند به شهروندی رسمی آفریقای جنوبی در آمدند. در ۱۳۹۴ هم

جهادیون وهابی هوادار جریان بوکو حرام کل روستای باگا در شمال شرق نیجریه را با خاک یکسان کردند و

بیش از دو هزار ساکنان آن را به قتل رساندند.

چرچیل و سربازان در درگیری مسلحانه‌ی شرق لندن

تومای حواری

پاپ جان ۲۳

پاپ لئوی دهم

سیزدهم دی در تاریخ کلیسا با صدور سه سند مهم مصادف بوده است. یکی به سال ۹۰۰ که در آن

پاپ لئوی دهم طی فرمان *Decet Romanum Pontificem* مارتین لوتر را تکفیر کرد، دیگر آن که در ۱۰۳۲

کلیسای شرقی مسیحیان هند که کهنسالتر از مسیحیت غربی بود و به روایتی توسط مار توما حواری مسیح

بنیان نهاده شده بود، با صدور سوگندنامه‌ی چلیپای کونان ارتباطهای خود را با کلیسای کاتولیک که پرتغالی‌ها

نماینده‌اش بودند، قطع کرد. در آخر هم به سال ۱۳۴۱ پاپ جان بیست و سوم فیدل کاسترو را تکفیر کرد.

پل بروکلین

چندین رخداد پراکنده اما مهم دیگر هم در این روز واقع شده‌اند. در سال ۱۲۴۹ ساخت پل بروکلین آغاز شد که یکی از شاهکارهای مهندسی دوران خود بود، در ۱۳۲۶ برای نخستین بار مذاکرات کنگره‌ی آمریکا از تلویزیون پخش شد، و در ۱۳۲۸ بانک مرکزی فیلیپین تاسیس شد. در سال ۱۳۳۵ بخش بالایی برج ایفل در اثر آتش‌سوزی تخریب شد، در ۱۳۳۶ شرکت همیلتون برای نخستین بار ساعت مچی باتری‌دار به بازار عرضه کرد که با نیروی الکتریسیته کار می‌کرد، و در ۱۳۵۶ هم شرکت رایانه‌ی اپل تاسیس شد.

سیسرو در کودکی

دستگیری مانوئل اورتگا

در میان ایرانیان در این روز شاه نعمت الله ولی (۷۰۹) زاده شده و امیر علیشیر نوایی وزیر دولت گورکانی (۸۸۰) درگذشته است. در میان انیرانیان سیزدهم دی ماه زادروز سیسرو خطیب و دولتمرد رومی (۱۰۶ پیش از میلاد) و نگو دین دیم اولین رئیس جمهور ویتنام (۱۲۸۰ هجری خورشیدی) است و پیر لاروس فرهنگنامه‌نویس فرانسوی (۱۲۵۴)، آلوئیس هیتلر پدر آدولف هیتلر (۱۲۸۲)، یاروسلاو هاشک نویسنده‌ی

چک (۱۳۰۲)، ادگار کایس پیشگوی آمریکایی (۱۳۲۴) و کنراد هیلتون بنیانگذار هتل های هیلتون (۱۳۵۸) در این روز در گذشته‌اند.

کنراد هیلتون

یاروسلاو هاشک

امیر علیشیر نوایی

ادگار کایس